

Vijf jaar deA

Jaarverslag 2016, Coöperatie deA

Voorwoord

Het vijfde jaarverslag alweer van Coöperatie deA. Een eerste lustrumviering op komst.

Kijk nog eens mee naar de gebeurtenissen van 2016 - het jaar waarin we doorzetten en aanhielden. We waren in alle windrichtingen actief. Met een prachtig resultaat op een bedrijfsdak aan de oostkant van Apeldoorn. Met een lange adem voor de ontwikkeling van windmolens aan de zuidkant van Apeldoorn. Ook het westen en noorden van Apeldoorn deden we aan in 2016: zonnepanelen op de scholen daar.

De indruk die bij ons overheerst: na al het harde werk van zoveel mensen is de verdere groei in nieuw gerealiseerde opwek doorgezet. Heel veel dank daarvoor!

We zijn benieuwd naar je reactie op het jaarverslag en hopen van harte dat je je herkent in het verhaal van deA in 2016.

Ook een uitnodiging tot reflectie: ons eerste lustrum is in zicht en we ontwaren een soort deA 2.0. In de kernwaarden geen wijzigingen - coöperatief en lokaal bevalt goed. In de uitvoering misschien wel accentverschillen en herformulering. We praten daarover met elkaar in de loop van het nieuwe jaar.

Met energieke groet,

Michael Boddeke, Hendrik Jan van Ewijk, Paul Fluitsma, Melis Jan van Heerikhuize, Marleen Kwast, Willem Meurs,

Arien Scholtens, Janneke Slingerland

Bestuur en directie deA

Inhoudsopgave

1	Inleiding en leeswijzer	5
2	2016 in het kort	6
3	De pijlers uit het jaarplan: opwekkende resultaten	7
3.1	Zonnepark Ecofactorij	7
3.2	Samen opwekken	8
3.3	Energiebesparing	9
3.4	Zon voor Huur	10
3.5	Zon op School	10
3.6	Energielevering	11
3.7	Wind	12
3.8	Communicatie en bewustwording	13
3.9	deA in de media	14
4	Extra aandachtsgebieden	15
4.1	EFRO-aanvraag	15
4.2	Nieuwe structuur voor Hoom	15
4.3	Samenwerking rond zonnepanelen	15
4.4	Samenwerking met de gemeente Apeldoorn	16
5	Bijeenkomsten	17
5.1	Algemene ledenvergadering (ALV)	17
5.2	Voor en door leden	17
6	Financieel jaarverslag	18
6.1	Algemeen overzicht	18
6.2	Toelichting op de jaarcijfers	18
6.3	Jaarcijfers 2016	20
7	Mensen van deA en coöperatieraad	23
7.1	Mensen van deA	23
7.2	Verslag van de coöperatieraad over 2016	25

Bijlagen.....	26
Accountantsverklaringen.....	26

1 Inleiding en leeswijzer

Opbouw

We beginnen dit jaarverslag met een kort overzicht van deA in 2016 in hoofdstuk 2.

We beschrijven in hoofdstuk 3 de projecten en activiteiten die vanuit het jaarplan 2016 *De volgende stap* zijn opgepakt en uitgevoerd. Deze projecten dragen bij aan de verduurzaming van Apeldoorn, zoals de levering van lokaal opgewekte, duurzame energie en zonnepanelen op scholen.

Hoofdstuk 4 beschrijft de extra aandachtsgebieden, hoofdstuk 5 de ledenvergaderingen en andere bijeenkomsten en hoofdstuk 6 bevat de financiële informatie. Tenslotte volgen in de bijlagen het verslag van de coöperatieraad, een overzicht van de opbouw van deA en de bevindingen van de accountant.

Voor wie?

Dit jaarverslag schrijven we in de eerste plaats voor onze leden. Na de oprichting van Coöperatie deA in 2012 en de start van Energiebedrijf deA in 2013 bouwen nu door aan de ontwikkeling van een gezonde coöperatie met een robuuste bedrijfsvoering.

We schrijven het ook voor onze (toekomstige) partners. Met dit verslag maken we duidelijk waar we voor staan en wat we hebben gedaan. Dit verslag is ook geschreven voor iedereen die voor deA actief is. Zij hebben rechtstreeks bijgedragen aan wat we in 2016 hebben gerealiseerd.

Onze klanten zullen we attenderen op het jaarverslag zodra dat is vastgesteld door de ALV.

Leeswijzer

We schrijven voor het gemak over 'Apeldoorn'. Daarmee bedoelen we de gemeente Apeldoorn, dus inclusief de dorpen en het buitengebied.

Afwisselend gebruiken we 'deA' of 'we', daarmee bedoelen we hetzelfde. Alleen als dat relevant is, maken we onderscheid tussen Coöperatie deA, Holding deA en Energiebedrijf deA.

2 2016 in het kort

Jaaroverzicht 2016

8 december

Start bouw Zonnepark Ecofactorij

22 december

760 panelen leveren stroom

17 januari

Zon op School: Het Kristal is uitverkocht en krijgt nu 192 zonnepanelen

17 november
Ledenvergadering

Oktober

Apeldoorn Bespaart Maand met Hoom,deA aanwezig op Raadhuisplein, Ugchelen, Orden, de Mheen, Eglantier.

3 Oktober

Onderzoek Geluid- en slagschaduw gepresenteerd.

14 oktober – 2 november

Verkoop Zoncertificaten Fruytier, 600 zoncertificaten in 3 wk verkocht. 17e school

6 oktober

Gemeente koopt 159 ZonDelen voor Zonnepark Ecofactorij

16 oktober

ZonDelen uitverkocht

14 september

Energiecafé Zonne-energie voor Dummies

20 september

Contract gft weer voor 2 jaar afgesloten met Circulus-Berkel, Attero en Greenchoice

16 juni

Start verkoop ZonDelen voor Zonnepark Ecofactorij

18 juni

deA aanwezig op Duurzaam Wonen Event van Rabobank

Maart

Afronding Zon voor Huur Ruim duizend zonnepanelen ism woningcoöperaties 170 huurwoningen en 1016 zonnepanelen

2 maart

Energiecafé 'Maak je huis energieneutraal' 50 belangstellenden

12 maart

Windmolens ervaren in Deventer, met bewoners, dorps- en wijkraden, politieke partijen

29 en 31 maart

deA aanwezig inloopavonden Beekbergsebroek

17 maart

Zonnedak Het Web gereed, Zonne-energie dag voor de kinderen

19 april

Ledenvergadering Routekaart Apeldoorn Energieneutraal 2050 Pieter van der Ploeg

3 De pijlers uit het jaarplan: opwekkende resultaten

In 2016 hebben we als deA echt stevige stappen gezet in de verduurzaming van Apeldoorn op het gebied van energieopwekking.

- Zon op School is afgerond. In totaal zijn nu 16 scholen van zonnepanelen voorzien.
- Zon voor Huur is afgerond. In totaal zijn nu 171 woningen van zonnepanelen voorzien.
- Zonnepark Ecofactorij is met 2100 zonnepanelen het grootste zonnepark in Apeldoorn.

Daarnaast hebben we flinke inspanningen verricht om draagvlak te verkrijgen voor windenergie in Apeldoorn.

3.1 Zonnepark Ecofactorij

Plan op hoofdlijnen

Het plan voor Zonnepark Ecofactorij vloeit voort uit het plan SMILE dat deA samen met Sparkling Projects in 2014 bij de provincie Gelderland heeft ingediend.

Het Zonnepark Ecofactorij bestaat uit 2100 zonnepanelen. Installatiebedrijf Mulder Duurzaam uit Apeldoorn realiseert het park en verzorgt het onderhoud gedurende 15 jaar met een gegarandeerde opbrengst.

De financiering van het Zonnepark Ecofactorij is volledig tot stand gekomen door de uitgifte van ZonDelen.

De uitgifte van de ZonDelen stond open voor iedereen. De eerste week was de uitgifte exclusief bestemd voor de leden van deA, die € 50,- korting kregen op het eerste ZonDeel.

Hele dak uitverkocht

Op zaterdag 11 juni 2016 is de werving voor leden gestart, gevolgd door de officiële start op donderdag 16 juni. "Lig jij straks ook op ons dak" is de titel van de campagne, die is ondersteund met 40 posters langs de wegen in Apeldoorn en onder de aandacht gebracht via sociale media, berichten in de Stentor en in de huis-aan-huisbladen. Verder zijn verschillende inloopavonden georganiseerd.

Op 23 september heeft het college van B en W van de gemeente Apeldoorn besloten om 159 ZonDelen af te nemen (Eén ZonDeel per 1000 inwoners).

Op 16 oktober 2016 is het laatste ZonDeel verkocht. In totaal hebben 185 mensen en bedrijven voor 2100 ZonDelen (€ 699.650,-) ingeschreven.

Op 23 december 2016 is het eerste deel van het Zonnepark (760 zonnepanelen) werkend opgeleverd. Het tweede deel van 1340 zonnepanelen is in maart 2017 opgeleverd.

Zonnepark Ecofactorij

Waarom

- Door 'lege' daken van bedrijven voor zonne-energie te benutten wordt extra duurzame energie opgewekt en in lijn met onze doelstelling.
- Met een dergelijke installatie zetten we deA op de kaart.

In het kort

deA realiseert op het dak van een van de bedrijven op de Ecofactorij een duurzame opwekinstallatie van maximaal 2500 zonnepanelen. Het zonnepark richt zich primair op burgers en bedrijven die zelf geen goed dak voor zonnepanelen hebben.

Financiën

- Projectbijdrage SMILE
- SDE+
- Uitgifte van zondelen

Wie

Michiel Roemer

Resultaat 2016

Een energieleverend Zonnepark van minimaal 1000 zonnepanelen.

Samen opwekken

Waarom

- Meer duurzame opwek, van en voor Apeldoorn, past in onze doelstelling
- Het samen opwekken in het kader van de postcode regeling biedt een kans op extra energiekanten voor deA

In het kort

deA onderzoekt en benut de mogelijkheden die de postcoderegeling biedt om samen zonne-energie op te wekken.

Financiën

- Fiscale vrijstelling (Energiebelasting) binnen de postcoderoosregeling.
- Inleg van deelnemers

Wie

Michiel Roemer

Resultaat

Eén energieleverende opwekinstallatie op basis van de postcoderegeling

3.2 Samen opwekken

De pijler Samen opwekken staat voor het, op basis van de postcoderoosregeling, collectief opwekken van zonne-energie. Doordat het Zonnepark Ecofactorij de nodige vertraging heeft opgelopen is in tegenstelling tot de afspraak in het jaarplan in 2016 geen postcoderoos-project gerealiseerd.

Het realiseren van minimaal twee postcoderoos-projecten is onderdeel van het jaarplan 2017.

De volgende locaties zijn hiervoor inmiddels beschikbaar:

- VMBO Sprengeloo
- Dok Zuid

De bedoeling is om in 2017 met een "Apeldoorn dekkend" aanbod te komen, zodat iedereen in Apeldoorn gebruik kan maken van de postcoderoosregeling.

3.3 Energiebesparing

Apeldoorn bespaart maand

Op zaterdagochtend 1 oktober is deA in samenwerking met Hoom de Apeldoorn Bespaart Maand gestart. De aftrap werd gegeven door drie raadsleden, te weten: Jeanette Huizing (ChristenUnie), Jeroen Slikker (D66) en Maaïke Moulijn (Partij van de Dieren)

Ditmaal is gekozen voor een aanpak op stadsniveau, niet voor een wijk- of buurtaanpak. Op vijf opeenvolgende zaterdagen is op verschillende plekken in Apeldoorn de actie onder de aandacht gebracht en informatie verstrekt.

Onder de door Hoom geselecteerde bedrijven bevinden zich nu gelukkig ook een aantal Apeldoornse bedrijven. Het betreft: WKZ, Bouwbedrijf van Tongeren en Beter Duurzaam. De Apeldoorn Bespaart Maand is via een betaalde advertentie aangekondigd in het Stadsblad, de Stedendriehoek en de Stentor. Verder zijn wekelijks de openbare plakzuilen beplakt met posters om de inloopzaterdagen onder de aandacht te brengen.

In 2016 hebben 35 bewoners interesse getoond in het nemen van een concrete maatregel en 3 bewoners in een energiebesparingsadvies. Eind 2016 zijn er 34 technische opnames verricht, 21 offertes verstuurd en 2 energiebesparingsadviezen uitgebracht. 5 offertes zijn geaccepteerd en 1 maatregel is inmiddels opgeleverd.

Energiebesparing

Waarom

- Besparing is een essentieel onderdeel van onze doelstelling
- Energie die we niet gebruiken hoeven we ook niet op te wekken of in te kopen
- Hoom staat garant voor onafhankelijkheid en kwaliteit

In het kort

- Particuliere woningeigenaren benaderen om woningen te verduurzamen samen met Hoom.
- Onafhankelijk advies en aanbod op het gebied van energiebesparing, isolatiemaatregelen en zonnepanelen in samenwerking met bij voorkeur lokale bedrijven.

Wie

- Michiel Roemer
- Carlen Kruijt
- Michael Boddeke

Samen met Hoom

Financiën

Vergoeding vanuit Hoom

Resultaat 2016

Minimaal 100 deelnemers

Zon voor Huur

Waarom

- Met Zon voor Huur wekken we extra duurzame energie op en bieden we huurders ook de mogelijkheid om te profiteren van zonne-energie
- Zon voor Huur maakt deA concreet en zichtbaar en dit biedt kansen op meer klanten en leden

In het kort

- Huurwoningen krijgen zonnepanelen waarmee energie voor de huurder opgewekt wordt
- deA ontvangt van de huurder een gebruiksvergoeding, die lager is dan de besparing op de energierekening

Wie

- Michael Boddeke
- Carien Kruijt

Financiën

- Bijdrage regiobudget tot maart 2016
- Participatie regeling Gelderland
- Duurzaamheidslening gemeente Apeldoorn

Resultaat 2016

- Afronden afspraken uit 2015: Minimaal 150 woningen doen mee aan ZvH

Zon op School

Waarom

- Met Zon op School wekken we extra duurzame energie op en maken we kinderen vertrouwd met duurzame energie
- deA is op school zichtbaar aanwezig en dit biedt kansen op extra klanten en leden

Wie

- Marcel van der Maal
- Carola Hoogland

In het kort

- Basisscholen krijgen zonnepanelen inclusief een educatieprogramma.
- Of: deA betaalt de zonnepanelen en is eigenaar van de installatie. De school krijgt de opwekte energie en huurt de zonnepanelen van deA
- Of: de basisschool-koepel betaalt de zonnepanelen en is eigenaar van de installatie. deA organiseert het participatie-traject en introduceert het educatief programma

Resultaat 2016

- Afronden afspraken uit 2015: Nog 7 extra scholen

Financiën

- Bijdrage uit regiobudget tot maart 2016
- Participatieregeling Gelderland
- Uitgifte zonnecertificaten aan ouders, buurtbewoners of leden

3.4 Zon voor Huur

Pas op de plaats voor Zon voor Huur

Op 8 maart 2016 is met het VSW-bestuur (Verenigde Samenwerkende Woningcorporaties) overlegd over Zon voor Huur. Aanleiding voor dat overleg was de verlaging van de Energiebelasting en de consequenties daarvan op het Zon voor Huur-concept. In het overleg is besloten om vooralsnog Zon voor Huur niet verder uit te rollen, met uitzondering van de complexen van de Woonmensen waar de zonneboilers vervangen worden door de zonnepanelen.

Monitoringsysteem

De woningen van Zon voor Huur zijn ook van een monitorsysteem voorzien. Op die manier kan de deelnemer de opbrengst van de zonnepanelen zelf volgen en – indien een slimme meter aanwezig – ook het eigen stroom- en gasverbruik.

Het resultaat van Zon voor Huur is nog negatief. De belangrijkste oorzaak zijn de instapkosten voor het monitoringabonnement. In 2017 zullen deze kosten voor het monitoringabonnement aanzienlijk lager zijn en komen kosten en baten in evenwicht.

3.5 Zon op School

Zon op School was onderdeel van het regioprogramma dat op 1 april 2016 afliep. Met het aflopen van het programma eindigt vooralsnog ook het project Zon op School. Via Zon op School zijn in Apeldoorn 16 basisscholen van zonnepanelen voorzien. Er zijn in totaal 1042 zonnepanelen gelegd op de scholen en er zijn 2424 certificaten uitgegeven.

Educatief programma

Samen met de deelnemende scholen en andere relevante partijen zoals Area055 wordt gekeken naar de inzet van het voor Zon op School ontwikkelde materiaal. Het idee is om hierbij niet meer uit te gaan van materiaal dat standaard op school aanwezig is maar van een 'centraal beheersysteem' waar scholen op aanvraag gebruik van kunnen maken. Hier zijn in 2016 voorzichtige stappen mee gemaakt. In 2017 dient dat z'n beslag te krijgen.

Jacob Fruytier Scholengemeenschap binnen 4 weken rond

deA heeft 600 zonnecertificaten uitgegeven voor de financiering van het tweede zonnedak op het dak van de Jacob Fruytier Scholengemeenschap. De uitgifte is dinsdag 11 oktober gestart en binnen 4 weken waren alle zonnecertificaten uitgegeven.

3.6 Energielevering

Apeldoorn Groen voor minimaal 5.700 huishoudens

Via de GFT-vergister bij Attero zijn 10.000 GvO's (Garantie van Oorsprong) voor deA via Greenchoice beschikbaar, goed voor de energielevering aan bijna 3.000 huishoudens. De overeenkomst tussen Attero, Greenchoice, Circulus Berkel en deA is op 20 september 2016 getekend.

Via de slibvergisting bij het Waterschap Vallei en Veluwe zijn jaarlijks minimaal 9.000 GvO's beschikbaar voor deA. De overeenkomst tussen het Waterschap, Greenchoice en deA is op 21 november 2016 getekend.

Campagne Greenchoice

Energiepartner Greenchoice heeft in de maand september de landelijke campagne Energievangers gelanceerd met als belangrijkste doel om de bekendheid van lokale energiecoöperaties te vergroten. De vertaling naar een lokale campagne viel tegen en heeft (nog) niet geleid tot een significante toename van het aantal klanten of leden van deA.

Energielevering door Greenchoice

Uit de gesprekken met Greenchoice blijkt dat Greenchoice zich wil profileren als de energiemeatschappij van de lokale energiecoöperaties. deA heeft in het voorjaar aan Greenchoice laten weten dat een aantal zaken echt verbeterd dient te worden. Naast de zichtbaarheid van deA in de communicatie naar klanten gaat het ook om een meer concurrerend tarief. De afspraak om samen met Greenchoice hiermee aan de slag te gaan, heeft geleid tot een gesprek begin december 2016. Ook in 2017 zullen we hier extra focus op zetten.

deA via de Apeldoornse makelaars

Vanaf augustus 2016 worden alle mensen die een woning via een Apeldoornse makelaar gekocht hebben, geïnformeerd over de mogelijkheid om hun nieuwe woning van groene energie uit Apeldoorn te voorzien. Via makelaarscadeau.nl krijgen gedurende een jaar circa 2000 nieuwe kopers onze informatie. Inmiddels blijkt dat het bedrijf dat het Makelaarscadeau aanbiedt failliet is. Het is nog niet duidelijk wat dit betekent voor de gemaakte afspraken.

Energielevering

Waarom

- Draagt bij aan bewustwording Energie uit Apeldoorn haalt onderwerp dichtbij.
- Meer inwoners en bedrijven op groene energie
- Continue inkomstenbron

In het kort

deA levert sinds maart 2013 onder het label *Apeldoorn Groen* in samenwerking met Greenchoice elektriciteit en gas. Dat blijven we doen, waarbij we inzetten op een betere herkenbaarheid van deA en periodieke communicatie met onze klanten.

Financiën

Marge op energielevering

Wie

- Michael Boddeke
- Carola Hoogland

Samen met Greenchoice

Resultaat 2016

- Groei van het aantal klanten
- Tevreden en betrokken klanten
- Minder dan 5% opzeggingen

Wind in de Beekbergsebroek

Waarom

- Met windturbines is het mogelijk veel duurzame energie op te wekken
- In potentie energie voor klanten van deA en bewoners van Beekbergsebroek

In het kort

deA heeft samen met vier andere partijen een plan ontwikkeld voor Beekbergsebroek waar het plaatsen van windturbines onderdeel van uitmaakt.

Werken aan draagvlak

Wie

- Michael Boddeke, Marieke Gorkink, Hanneke Stegeman en Berry Prins

Samen met WNW

(Wolff Nederland Windenergie)

Financiën

Bijdrage regiobudget

Resultaat 2016

Ruimtelijk kader dat samen met bewoners en gemeente Apeldoorn ontwikkeld wordt

3.7 Wind

Gebiedsvisie Beekbergsebroek

Op 15 november 2016 heeft het college van B&W de concept gebiedsvisie Beekbergsebroek vastgesteld en vrijgegeven voor inspraak. Tot 4 januari 2017 konden inspraakreacties ingestuurd worden.

Op 24 november 2016 heeft de gemeenteraad de motie "Gejaagd door de wind" aangenomen. De strekking van de motie is dat de gemeenteraad zelf onderzoek laat doen naar de mogelijkheid en toepasbaarheid van windenergie in Apeldoorn. De consequentie van het aannemen van de motie is dat de gemeenteraad eerst dit onderzoek laat doen en zich vervolgens pas zal uitspreken over de gebiedsvisie Beekbergsebroek. De planning is dat dit onderzoek voor de zomervakantie van 2017 afgerond wordt.

Geluid, slagschaduw en zicht

Omdat er veel vragen zijn rond geluid en slagschaduw van windturbines heeft de Wolff Nederland Windenergie een onderzoek daarnaar laten uitvoeren. Ook is een 3D-simulatie-programma beschikbaar. Het rapport maakt duidelijk dat extra maatregelen getroffen moeten worden om te voldoen aan de gestelde eisen rond geluid en slagschaduw. Het betreft een stilstandvoorziening en het 's nachts laten draaien van de molens in een stillere modus.

Van het rapport is een samenvatting gemaakt, die toegestuurd is aan de mensen in het gebied en aan de bewoners van de referentiewoningen in de Maten. De samenvatting en het volledige rapport staan op de website van deA.

Werken aan draagvlak

Nadat eind 2015/begin 2016 persoonlijke gesprekken zijn gevoerd met de bewoners van de Beekbergsebroek, zijn vanaf september 2016 ook de bewoners van de Maten uitgenodigd om met deA in gesprek te gaan over de windmolens. In totaal is met 104 mensen uit de Maten een gesprek gevoerd.

Wat het werken aan draagvlak niet eenvoudig maakt, is het feit dat de wijkraad Zuidoost al in juni 2016 heeft aangegeven tegen de windmolens te zijn. De wijkraad heeft een online-enquête gehouden, waarin circa 85% van de mensen aangeeft tegen windmolens te zijn. Mensen uit het gebied hebben zich georganiseerd en via een handtekeningenactie massaal voor nee gekozen.

Notitie Draagvlak en betrokkenheid

In de ALV van november is ingestemd met de notitie Draagvlak en Betrokkenheid waarmee het begrip draagvlak via de pijlers Maatschappelijk belang, Betrokkenheid en Overlast werkbaar en hanteerbaar is gemaakt. De notitie is gepubliceerd op de website en toegezonden aan de mensen in de Maten en de Beekbergsebroek met wie gesproken is en aan de betrokken dorps- en wijkraden en de gemeenteraadsfracties.

3.8 Communicatie en bewustwording

In 2016 is op verschillende manieren gewerkt aan het vergroten van de naamsbekendheid van deA:

- De werving van ZonDelen voor het Zonnepark Ecofactorij.
- De stadsaanpak op het gebied van energiebesparing onder de titel Maak je huis groen.
- Kaarten van deA bij de woningcorporaties, die meegegeven worden aan nieuwe huurders.
- deA als onderdeel van het Makelaarscadeau.

Daarnaast is de online zichtbaarheid van deA sterk verbeterd.

Sinds september 2016 heeft deA de beschikking over twee studenten commerciële economie van Saxion, die meedenken over effectieve marketingstrategieën rond het behoud van de huidige energiekanten en de werving van nieuwe energiekanten. In januari 2017 zal het onderzoek afgerond worden.

Communicatie & bewustwording

Waarom

- Professionele uitstraling
- Voortdurende aandacht voor het onderwerp
- In beeld blijven

Wie

- Gertine Wilders

In het kort

deA wil het bewustzijn rondom groene energie en energiebesparing vergroten. Daarnaast moet de basiscommunicatie zoals website, nieuwsbrieven, foto's, filmpjes up-to-date blijven en worden uitgebouwd. Dit vraagt om voortdurende aandacht.

Financiën

Marge op de energielevering

Resultaat 2016

- Interactieve kaart met onze energie bronnen
- Facebook als platform voor duurzaam Apeldoorn
- Middelen beschikbaar voor leden en klanten om verbondenheid met deA te tonen.
- En nog veel meer...

3.9 deA in de media

In 2016 heeft deA veel media-aandacht gekregen. We geven een samenvatting van de belangrijkste uitingen.

De Stentor schrijft over deA

- 26 maal in verband met de windmolens
- 8 keer over Zonnepark Ecofactorij
- 2 keer over Zon op School
- en verder nog over Zon voor Huur, het Energiecafé
- deA heeft 4 keer een advertorial geplaatst over Zonnepark Ecofactorij en over de Apeldoorn bespaart maand.

Het Apeldoorns Stadsblad schrijft over deA

- 10 maal in de rubriek Energie en Duurzaamheid
- 3 maal over activiteiten van deA
- deA heeft in het Apeldoorns Stadsblad 4 keer een advertorial geplaatst.

RTV Apeldoorn interviewt deA

- 2 keer over het Energiecafé
- 2 keer over Zonnepark Ecofactorij
- 1 maal over Maak je huis groen.

4 Extra aandachtsgebieden

4.1 EFRO-aanvraag

De EFRO subsidie voor het project Robuust & Co is definitief toegekend. Doel van deze EFRO-subsidie is om een aantal energiecoöperaties in de provincie Gelderland robuuster te maken. Voor deA is een bijdrage van €60.000,- beschikbaar (onder voorwaarde van vereiste cofinanciering door deA)

De declaraties over het eerste half jaar zijn ingediend (en nog niet uitgekeerd).

4.2 Nieuwe structuur voor Hoom

Op vrijdag 7 oktober is Coöperatie Hoom opgericht. Coöperatie Hoom is gestart met zeven lokale energiecoöperaties, waaronder deA, die al langere tijd samenwerken met Hoom.

De oprichting van Coöperatie Hoom betekent dat de deelnemende lokale energiecoöperaties met Hoom hun eigen energiebesparingsdienst hebben gecreëerd. Coöperatie Hoom zal hiervoor een dienstverleningsovereenkomst afsluiten met de backoffice Backhoom (het vroegere Hoom) die in eigendom van Alliander blijft.

Vanaf 1 januari 2017 zal Coöperatie Hoom daadwerkelijk van start gaan. Vanaf dat moment zullen de overeenkomsten met klanten en deelnemende bouw- en installatiebedrijven met Coöperatie Hoom afgesloten worden.

4.3 Samenwerking rond zonnepanelen

Ook in 2016 gold er weer een samenwerking met lokale installateurs op het gebied van zonnepanelen. deA geeft de deelnemende installateurs een podium en de installateurs geven leden en klanten van deA 5% korting. In 2016 doen vijf installateurs mee.

In 2016 hebben 14 mensen via de website van deA aangegeven een offerte van een van bovenstaande installateurs te willen ontvangen.

In het kader van bovengenoemde samenwerking is op woensdagavond 14 september een bijeenkomst onder de titel 'Zonne-energie voor dummies' georganiseerd. Alhoewel niet heel veel mensen de avond bezochten, werd de avond door de aanwezigen wel erg gewaardeerd.

4.4 Samenwerking met de gemeente Apeldoorn

deA heeft richting gemeente Apeldoorn een aanbod geformuleerd, waarmee deA hoopt bij te dragen aan de onlangs geformuleerde gemeentelijke doelstellingen. Inzet is om tot een partnership met de gemeente op het gebied van duurzaamheid te komen.

Het aanbod is positief ontvangen en besproken. Nog niet duidelijk is of en zo ja hoe, een en ander concreet zijn beslag zal krijgen.

5 Bijeenkomsten

5.1 Algemene ledenvergadering (ALV)

Op 19 april vindt de achtste ALV plaats en een half jaar later op 17 november de negende.

De ALV van het voorjaar staat in het teken van het jaarverslag 2015: *Vieren van resultaten*.

Alles is in orde. Aan communicatie wordt veel aandacht besteed en er is al sprake van het Zonnepark Ecofactorij – toen nog beoogd op een ander pand dan in de winter van 2016/2017 is gerealiseerd.

De ALV stelt de jaarrekening 2015 vast en verleent het bestuur decharge over 2015.

De gastspreker van die avond, Pieter van der Ploeg van Alliander, drukte ons met de neus op de feiten: bijna energieneutraal is niet goed genoeg en riep ook op tot aandacht voor duurzame mobiliteit.

In de ALV van het najaar stond een wisseling van de wacht op de agenda in de coöperatieraad: Han Meurs nam afscheid onder veel dankzegging voor zijn inzet. Deze ALV had een primeur: het jaarplan voor 2017 werd al in november 2016 vastgesteld en niet pas een paar maanden later in april.

Uitgebreid is gesproken over de mogelijkheid van windmolens in de Beekbergsebroek. De leden stemden in met de draagvlaknotitie en tot slot was er gelegenheid om kennis te maken met de Wolff Nederland Windenergie, met wie deA samenwerkt in dit project.

5.2 Voor en door leden

Energiecafé Energieneutraal verbouwen

Op 2 maart stonden deelnemers aan de EnergieExpeditie Apeldoorn centraal. Zes van deze ervaringsdeskundigen lichtten toe wat ze aan maatregelen hadden getroffen in hun woning en naderhand konden 50 belangstellenden hen alles vragen over energieneutraal verbouwen. Leerzaam – ook omdat installateurs ook deel namen.

6 Financieel jaarverslag

In dit hoofdstuk geven we het financiële beeld van deA. Na de toelichting volgt een samenvatting van de jaarcijfers.

6.1 Algemeen overzicht

Het jaar 2016 financieel gezien

Algemeen

Er is dit jaar veel bereikt en dat is ook in de cijfers terug te zien.

- De projecten ZoS en ZvH zijn afgerond en nu overgegaan naar de exploitatiefase.
- Het project Zon Collectief (het Zonnepark Ecofactorij) is na jaren van voorbereiden in dit jaar grotendeels tot stand gekomen; het tweede deel is net na dit jaar medio maart 2017 gerealiseerd.
- Zowel de geïnstalleerde zonnepanelen als de zondelen waarmee de inleggers het Zonnepark hebben gefinancierd, zijn prominent op de balans zichtbaar.

Energie-investeringsaftrek (EIA) en vennootschapsbelasting (VpB)

Het zal opvallen dat dit jaar €7.027 als te ontvangen vennootschapsbelasting (VpB) is geboekt. De verklaring is als volgt:

- Voor twee ZoS scholen is een EIA beschikking aangevraagd en gekregen. Daardoor is er na dit jaar een totaal fiscaal compensabel verlies ontstaan van bijna €40.000.
- Volgens de regels wordt een percentage daarvan dan daadwerkelijk als (latente) VpB geboekt.
- Dit is 'te ontvangen' VpB die in de balans ook als vordering op de Belastingdienst is te zien. Deze VpB wordt echter niet nu ontvangen, maar pas in latere jaren als deze vordering geleidelijk wordt verrekend met de VpB die we dan over winst moeten betalen.

6.2 Toelichting op de jaarcijfers

6.2.1 De financiële resultaten (Winst- en Verliesrekening)

Deze paragraaf geeft een toelichting op de resultaten en waar nodig achterliggende ontwikkelingen; dit zowel ten opzichte van de begroting in het Jaarplan 2016 als ten opzichte van het voorgaande jaar.

Omzet / Inkomsten

- Zon Collectief is pas tegen het eind van het jaar opgeleverd, waardoor er nog geen omzet en kosten zijn. De aanloopkosten (Werving en Advies) zijn als projectkosten geactiveerd op de balans.
- Bij 'Overige omzet' was in de begroting €10.000 EFRO subsidie opgenomen. De subsidie is voor dit jaar uiteindelijk €17.500 en is voor €5.000 geboekt als investering Zon Collectief en voor de rest als gedeeltelijke dekking van de werkzaamheden in de projecten ZvH, Wind en Energiebesparing.

Kosten / Uitgaven

- De personeelskosten (ZZP vergoeding) zijn veel lager dan begroot omdat deze grotendeels zijn geboekt in de projecten en niet als algemene kosten; daardoor zijn de 'inkoopkosten' van projecten ook hoger.
- De marges van de projecten ZoS en ZvH zijn slecht te zien omdat afschrijving en rentelasten afzonderlijk moeten worden geboekt. Bij toerekening blijkt de marge van ZoS ong. 12% en van ZvH ong. -6% van de omzet.
- De marge van ZvH is deze eerste jaren ongunstig met name door hoge rentelasten; de duurzaamheidslening wordt als annuïteit afgelost, dus nu nog met relatief hoge rentelasten; verder is de termijn van de lening 15 jaar op een projectduur van 25 jaar.
- Bij project Wind dekken bijdragen (m.n. EFRO) een deel van de kosten van het vele werk maar niet alles.
- Mede door de latente ('te ontvangen') vennootschapsbelasting die in de voorgaande paragraaf is verklaard, is het resultaat aanzienlijk beter dan begroot.

6.2.2 Bezittingen en verplichtingen (de Balans)

Deze paragraaf geeft een toelichting op de balans en enkele ontwikkelingen in de balans, zowel ten opzichte van de begroting in het Jaarplan 2016 als ten opzichte van het voorgaande jaar.

Activa

(dit zijn de bezittingen en vorderingen van deA)

- Zoals vermeld zijn de bezittingen Zon Collectief inclusief de projectkosten Werving en Advies (€9.152).
- Het banksaldo is vooral hoog door Zon Collectief: voor het tweede deel van het Zonnepark is wel al ingelegd, maar dit was nog niet geïnstalleerd en betaald; verder worden de kosten voor 15 jaar gecontracteerd onderhoud door ons in reserve gehouden.
- Overige vorderingen omvat vooral de toegezegde maar nog niet ontvangen €17.500 aan EFRO subsidie voor 2016.

Passiva

(dit zijn de verplichtingen en nog te betalen bedragen)

- Door het goede resultaat, mede door de VpB, heeft ook het eigen vermogen zich gunstig ontwikkeld.
- Bij 'nog te betalen' valt de hoge begroting 2016 op. Ter herinnering: destijds was gedacht dat het tweede deel van het Zonnepark eind december wel al volledig opgeleverd zou zijn, maar nog niet betaald.

6.3 Jaarcijfers 2016

De onderstaand gegeven jaarcijfers zijn een samenvatting, geconsolideerd voor deA als geheel. Dat geeft een goed beeld hoe deA er financieel voor staat. In de bijlage 'Accountantsverklaringen' wordt verwezen naar de jaarrekeningen waarin de afzonderlijke cijfers voor Coöperatie deA, Holding deA en Energiebedrijf deA in detail terug te vinden zijn.

W inst- en verliesrekening 2016	Gerealiseerd	Begroot	2015
Omzet (inkomsten)			
Energielevering	€ 22.993	27.471	23.021
Zon op School / Zon voor Huur	€ 108.528	99.598	86.778
Zon Collectief		24.434	
Wind	€ 6.645	650	
KEN / Heel Apeldoorn Groen	€ 23.768	22.700	29.495
Contributies van leden	€ 9.775	10.175	9.525
Overige omzet	€ 9.739	18.800	17.687
Netto-omzet	€ 181.448	203.828	166.506
Inkopen ZoS/ ZvH	€ 70.901	54.596	34.183
Inkopen Zon Collectief		14.109	
Inkopen Wind	€ 13.185	650	
Inkopen KEN / HAG	€ 24.450	22.700	30.406
Inkopen Overig	€ 8.240	1.000	12.730
Kost prijs van de omzet	€ 116.776	93.055	77.319
Bruto-Omzetresultaat	€ 64.672	110.773	89.187
Kosten			
Personeelskosten (ZZP vergoeding)	€ 15.441	54.675	44.370
Afschrijvingen, Voorz. Groot Onderhoud	€ 25.129	34.564	5.861
Algemene kosten (Accountant, Admin)	€ 5.144	8.100	8.201
Overige kosten	€ 10.615	8.650	7.394
Bedrijfskosten	€ 56.329	105.989	65.826
Bedrijfsresultaat	€ 8.343	4.784	23.361
Financiële kosten (rente bank en leningen)	€ -8.581	-9.789	-2.767
Vennootschapsbelasting (latentie)	€ 7.027		
Resultaat na belastingen	€ 6.789	-5.005	20.594

Balans per 31 december 2016	Gerealiseerd	Begroot	2015
Activa			
Vaste activa			
Zonnepanelen ZoS/ ZvH	€ 398.337	399.281	270.523
Zonnepanelen Zon Collectief	€ 301.846	802.522	
	€ 700.183	1.201.803	270.523
Liquide middelen			
Rabobank, betaal- en spaarrekeningen	€ 441.542	239.507	51.794
Vlottende activa			
Debiteuren	€ 5.949	27.294	42.647
Overige vorderingen	€ 26.286	5	18.579
Nog te vorderen BTW	€ 59.938	30.260	35.285
Vennootschapsbelasting	€ 7.027		
	€ 99.200	57.559	96.511
Totaal activa	€ 1.240.925	1.498.869	418.828
Passiva			
Eigen vermogen			
Ledenkapitaal, 1605 participaties (2015: 1555)	€ 80.250	79.550	77.750
Overige reserves (resultaat t/m boekjaar)	€ -2.639	-14.433	-9.428
	€ 77.611	65.117	68.322
Voorzieningen			
Voorzieningen groot onderhoud	€ 6.787	6.859	1.516
Langlopende schulden			
ZoSZoncertificaten en Lening LEN	€ 133.931	103.878	75.873
ZvH Duurzaamheidslening gemeente	€ 295.320	276.020	205.543
Zon Collectief Zondelen	€ 699.550	811.980	
	€ 1.128.801	1.191.878	281.416
Kortlopende schulden			
Aflossingsverplichting 2017 (LEN, Duurz.h)	€ 21.838	21.500	15.861
Crediteuren, nog te betalen, accountant	€ 5.888	213.515	51.713
	€ 27.726	235.015	67.574
Totaal passiva	€ 1.240.925	1.498.869	418.828

7 Mensen van deA en coöperatieraad

7.1 Mensen van deA

Leden

Coöperatie deA sluit het jaar 2016 af met 346 particuliere leden en 39 zakelijke leden, die 1603 participaties in deA bezitten.

Klanten

Het aantal energieklienten is in 2016 helaas iets afgenomen. Van 843 aan het begin van 2016 naar 833 aan het eind van 2016.

Bestuur

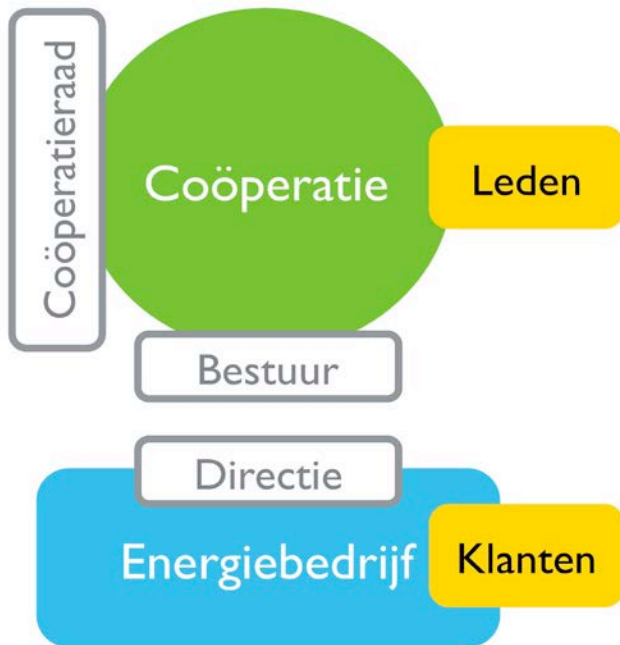
Het bestuur bestaat in 2016 uit:

- Arien Scholtens (voorzitter),
- Paul Fluitsma (penningmeester),
- Janneke Slingerland (secretaris),
- Hendrik Jan van Ewijk,
- Melis Jan van Heerikhuize,
- Marleen Kwast,
- Willem Meurs

Coöperatieraad

De coöperatieraad heeft tot taak toe te zien op het werk van het bestuur van Coöperatie deA en gevraagd en ongevraagd advies te geven. Deze gecombineerde raad van toezicht en advies bestaat uit Barbara Lemstra (voorzitter), Lianda Sjerps (vicevoorzitter), Saco Bekius (secretaris), Yvette van de Meerakker-Opsteeg en Han Meurs. De laatste trad af tijdens de ALV van 17 november jl. De ALV benoemt dan twee nieuwe leden van de coöperatieraad:

Henk Doorenspleet en Jos Waagmeester.

Werkenden energiebedrijf

Carien Kruijt, Zon voor Huur, Energiebesparing
 Carlo Veenje, Website
 Berry Prins, Wind Beekbergsebroek
 Hanneke Stegeman, Wind Beekbergsebroek, fotografie
 Marieke Gorkink, Wind Beekbergsebroek, redactie
 Carola Hoogland, Zon op School
 Marcel van der Maal, Zon op School
 Heleen Mulderij, redactie
 Hans Wolf, biomassa
 Henk Klaver, biomassa
 Jan Viljeer, gasexpansie
 Inge Fortgens, Wind Beekbergsebroek
 Paul van Dommelen, Wind Beekbergsebroek
 Nathan Veenstra, Wind Beekbergsebroek, redactie
 Rokus Wijbrans, Wind Beekbergsebroek
 Michiel Roemer, zonnepark Ecofactorij
 Gertine Wilders, communicatie
 Michael Boddeke, directeur

Partners

deA wordt mede mogelijk gemaakt door een aantal partijen die in natura bijdragen:
 Sparkling Projects (huisvesting)
 HuninkDorgelo (verzekeringen)
 Outlines Creative
 Tot Drukwerk
 True communications
 Max.nl Internetbureau

Ons netwerk bestaat verder uit

Gemeente Apeldoorn
 Kerschoten EnergieNeutraal (deA is een van de projectpartners)
 Woningcorporaties (onderzoeken van gezamenlijke invulling van verduurzaming van woningen, corporaties zijn lid en gebruik van vergaderruimte Woonmensen door bestuur)
 Waterschap Vallei en Veluwe (energieproducent en beschikbaar stellen ruimte)
 Lokale installateurs (samenwerkingsrelatie voor zonnepanelenactie, velen vanaf begin lid)
 Provincie Gelderland (deelname deA aan Community of Practice lokale duurzame energiecoöperaties en gesprekken over financiering)
 Maatschap Kroes (energieproducent)
 Attero (energieproducent)
 Greenchoice (energiepartner)
 Hoom (energiebesparingspartner, coöperatie waarvan deA lid is)
 Wolff Nederland Windenergie (partner Wind Beekbergsebroek)
 Collega-initiatieven (delen van kennis, informatie, ervaringen. In Stedendriehoek ontwikkelen van projecten in het kader van Stedendriehoeksubsidie)
 HIERopgewekt, Gelderse Natuur- en Milieufederatie (delen van kennis, informatie, ervaringen, netwerk)
 ODE-decentraal (deA is lid van de branchevereniging voor lokale duurzame energie-initiatieven)

7.2 Verslag van de coöperatieraad over 2016

We hebben het afgelopen jaar 4 keer vergaderd met het bestuur en de directie. We hebben discussies gevoerd over vele onderwerpen zoals het functioneren van de coöperatie, het energiebedrijf, de ledenwerving, de vele projecten en de financiën. Han Meurs heeft de coöperatieraad verlaten en Jos Waagmeester en Henk Doorenspleet zijn als nieuw lid toegetreden.

deA is, na 5 jaar, één van de toonaangevende energiecoöperaties in Nederland. Circa 400 leden en 800 klanten is een mooi resultaat; de ambities zijn echter groter. deA heeft veel gerealiseerd in vooral zonne-energie en met acties om energiebesparing te stimuleren. De gemeente Apeldoorn heeft stevige duurzame ambities en deA speelt daar inmiddels een actieve rol in.

De coöperatieraad ziet 2 thema's die bijzondere aandacht vragen: de coöperatieve identiteit en de financiële situatie.

deA is een brede maatschappelijke coöperatie met dito doelstellingen. Onze leden participeren met ledencertificaten, nemen financieel deel in projecten, nemen energie van deA en dragen bij aan verschillende praktische activiteiten van deA. deA draagt dus daadwerkelijk bij aan de lokale kringloop van eigen opwek en levering.

De coöperatieraad adviseert het bestuur en de leden om nu ook de coöperatieve doelstellingen nóg meer in ogenschouw te nemen. Wat maakt deA een coöperatie en hoe draagt zij dit uit?

De financiën zijn niet de kern, maar vormen wel de zuurstof van de coöperatie. De coöperatieve identiteit kan versterkt worden als er financieel een 'surplus' wordt gerealiseerd waarover de leden kunnen beschikken. Dán wordt het mogelijk om keuzes te maken die doelstellingen, gedragen door leden, dichterbij brengen. Het surplus creëert ruimte om projecten te doen die het niet halen onder het traditionele bedrijfseconomische regime.

De coöperatieraad adviseert het bestuur en de leden om in de komende jaren de passiva-kant van de balans meer in evenwicht te brengen. Dit verhoogt de financiële stabiliteit, maakt het aantrekken van nieuw kapitaal makkelijker en creëert ruimte voor surplus. Dit is weer van groot belang bij het versterken van de coöperatieve identiteit!

Bijlagen

Accountantsverklaringen

De detail jaarrekeningen van Coöperatie deA U.A., Holding deA (Apeldoorn) B.V. en Energiebedrijf deA (Apeldoorn) B.V. zijn opgesteld door onze accountant AACC.

In de jaarrekeningen zijn in detail de cijfers te raadplegen van de financiële rapportages en tevens de toelichting van de accountant op de cijfers en de wijze van samenstelling. Ook omvatten deze documenten de formele accountantsverklaringen.

In het document voor Coöperatie deA is tevens de geconsolideerde jaarrekening opgenomen.

De jaarrekeningen zijn te raadplegen op de site van deA via de link die is verstrekt bij de uitnodiging voor de ALV.